

62010CJ0378

EUROOPA KOHTU OTSUS (kolmas koda)

12. juuli 2012 (*1)

„ELTL artiklid 49 ja 54 — Asutamisvabadus — Võrdväärsuse ja tõhususe põhimõtted — Piiriülene
ümberkujundamine — Registreerimise kandmisest keeldumine”

Kohtuasjas C-378/10,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Legfelsőbb Bíróság'i (Ungari) 17. juuni 2010. aasta otsusega
esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 28. juulil 2010 ja mis seondub
äriregistreerimise kandmise taotlusega, mille esitas

VALE Építési kft

EUROOPA KOHUS (kolmas koda),

koosseisus: koja esimees K. Lenaerts, kohtunikud J. Malenovský, R. Silva de Lapuerta, G. Arestis
ja T. von Danwitz (ettekandja),

kohtujurist: N. Jääskinen,

kohtusekretär: ametnik A. Impellizzeri,

arvestades kirjalikus menetluses ja 14. septembri 2011. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

—

VALE Építési kft, esindaja: ügyvéd P. Metzinger,

—

Ungari valitsus, esindajad: Z. Fehér, K. Szíjjártó ja K. Veres,

—

Saksamaa valitsus, esindajad: T. Henze ja J. Kemper,

—

Iirimaa, esindaja: D. O'Hagan, keda abistasid M. Collins, SC, B. Doherty, BL, J. Buttimore, BL, ja
L. Williams,

—

Itaalia valitsus, esindaja: G. Palmieri, keda abistas avvocato dello Stato S. Fiorentino,

—

Austria valitsus, esindaja: C. Pesendorfer,

—

Ühendkuningriigi valitsus, esindajad: S. Hathaway ja H. Walker, keda abistas barrister K. Beal,

—

Euroopa Komisjon, esindajad: G. Braun, A. Sipos ja K. Talabér-Ritz,

—

EFTA järelevalveamet; esindajad: X. Lewis ja F. Simonetti,

olles 15. detsembri 2011. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1

Eelotsusetaotlus, mis käsitleb ELTL artiklite 49 ja 54 tõlgendamist, esitati kohtuvaidluse raames, mis seondub Itaalia õiguse alusel asutatud äriühingu piiriülese ümberkujundamisega Ungari õiguse kohaseks äriühinguks.

Õiguslik raamistik

Siseriiklik õigus

2

2006. aasta seadus nr V äriühingute reklaami, registrimenetluse ja vabatahtliku likvideerimise kohta (A cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény) näeb §-s 25 ette järgmist:

„1)

Äriregistrisse kandmisel esitatakse äriühingu kohta vajaduse korral järgmine teave:

[...]

g)

õiguseallas(t)e või õigusjärglas(t)e ärinimi ja registrinumber ning juhul, kui äriühing on võtnud vastu sellekohase otsuse, äriühingu määratud ümberkujundamise kuupäev;

[...]”

3

Selle seaduse § 57 lõige 4 sätestab:

„Äriühingu liigi muutmise kohta teeb otsuse õiguseallase asukoha järgset äriregistrit pidav kohus. Nimetatud kohus kustutab õiguseallase äriregistrist, esitab andmed õigusjärglase kohta ja kannab

õigusjärglase samal ajal äriregistrisse. Seejärel teeb ta vajadusel korralduse saata äriühingu dokumendid õigusjärglase asukoha järgset äriregistrit pidavale kohtule.”

4

2006. aasta seadus nr IV äriühingute kohta (A gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. Törvény, edaspidi „äriühingu seadus”) näeb § 69 lõikes 1 ette:

„Kui seaduses ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse äriühingu ümberkujundamisel äriühingu asutamisega seotud õigusnorme. Samuti kohaldatakse ümberkujundamise korral käesoleva seaduse sätteid, mis käsitlevad eri liiki äriühingute ümberkujundamist.”

5

Selle seaduse § 71 sätestab:

„1.

Kui äriühingu põhikirjas ei ole teisiti ette nähtud, võtab ümberkujundatava äriühingu juhatus otsuse vastu kaheetapiliselt. [...]

2.

[...] [J]uhatus hindab esimeses etapis juhtivtöötajate ettepaneku alusel ja pärast nõukoguga konsulteerimist, kui äriühingul on nõukogu, kas äriühingu osanikud (aktsionärid) on äriühingu ümberkujundamisega nõus, ning teeb seejärel otsuse selle kohta, millist liiki ühinguks äriühing ümber kujundatakse ja selgitab välja äriühingu osanikud (aktsionärid), kes soovivad saada uue ühingu osanikeks (aktsionärideks).

3.

Kui äriühingu osanikud (aktsionärid) kiidavad äriühingu ümberkujundamise projekti heaks asjaomase äriühingu liigi jaoks ette nähtud häälteenamusega, siis määrab juhatus kindlaks ümberkujundamise bilansi päeva, nimetab audiitori ja paneb äriühingu juhtivtöötajatele ülesande koostada bilansi eelnõud ja sellest tulenevad varade inventuuri eelnõud ning samuti kõik vajalikud dokumendid ümberkujundamise otsuse vastuvõtmiseks, olgu need siis nõutavad seaduse alusel või juhatuse poolt kindlaks määratud.

4.

Juhtivtöötajad koostavad ümberkujundatava äriühingu bilansi eelnõu ja varade inventuuri eelnõu, uue ühingu bilansi eelnõu ja (esialgsete) varade inventuuri eelnõu, uue ühingu põhikirja eelnõu ning samuti nende isikutega, kes ei soovi saada uue ühingu osanikeks (aktsionärideks), suhete korraldamise eeskirjade eelnõu.

[...]”

6

Äriühingu seaduse § 73 sisaldab sätteid bilansi eelnõu koostamise kohta ja selle kontrollimise kohta sõltumatute audiitorite poolt ning selle seaduse § 74 käsitleb bilansi eelnõu heakskiitmist äriühingu poolt ning kapitali jaotust uues ühingu.

7

Äriühingu seaduse § 75 kohaselt teavitatakse äriühingu töötajaid esindavatele organitele äriühingu ümberkujundamise otsusest ning äriühing avaldab selle kohta teate Äriühingute Teataja kahes järjekorras numbris, kusjuures see teade peab sisaldama eeskätt teatist võlausaldajatele.

8

Selle seaduse § 76 lõike 2 kohaselt võivad võlausaldajad, kelle nõuded ümberkujundatava äriühingu vastu, mis ei ole sissenõutavad, on tekkinud enne esimese teate avaldamist ümberkujundamisotsuse kohta, nõuda sellelt äriühingult tagatise seadmist nende võlanõudele vastavas summas.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

9

VALE Costruzioni Srl (Itaalia õiguse alusel asutatud osaühing, edaspidi „Vale Costruzioni”) asutati 27. septembri 2000. aasta asutamislepinguga ning kanti äriregistrisse Roomas (Itaalia) 16. novembril 2000. 3. veebruaril 2006 palus ta end nimetatud registrist kustutada, teatades kavatsusest viia oma asukoht ja tegevus üle Ungarisse ning lõpetada oma tegevus Itaalias. Vastavalt sellele avaldusele kustutas Roomas registrit pidav ametiasutus VALE Costruzioni registrist 13. veebruaril 2006. Nagu ilmneb toimikust, on registrisse pealkirja „Kustutamine ja asukoha üleviimine” all tehtud kanne, mille kohaselt „äriühing on kolinud Ungarisse”.

10

Kuna algselt Itaalias Itaalia õiguse alusel asutatud äriühing oli otsustanud viia oma asukoha üle Ungarisse ning tegutseda seal Ungari õiguse alusel, siis kiitsid VALE Costruzioni juhataja ja üks teine füüsiline isik 14. novembril 2006 Roomas heaks VALE Építési kft-i (Ungari õiguse alusel asutatud osaühing, edaspidi „VALE Építési”) põhikirja, et kanda see äriühing Ungari äriregistrisse. Lisaks sellele tehti Ungari seadustes registrisse kandmiseks nõutav sissemakse.

11

VALE Építési esindaja esitas 19. jaanuaril 2007 Fővárosi Bíróságnak (Budapesti linnakohus), kes tegutseb cégbíróság'ina (ärikohtus), avalduse äriühingu registreerimiseks Ungari õiguse alusel. Avalduses nimetati VALE Costruzionit VALE Építési õiguseellasena.

12

Fővárosi Bíróság jättis esimese astme ärikohtuna äriregistrisse kandmise avalduse rahuldamata. Fővárosi ítéltábla (Budapesti piirkondlik apellatsioonikohus), kellele VALE Építési edasi kaebas, jättis teises astmes avalduse rahuldamata jätmise kandemääruse muutmata. Selle kohtu seisukohast ei saa Itaalias asutatud ja registreeritud äriühing vastavalt Ungaris äriühingute suhtes kohaldatavatele õigusnormidele oma asukohta Ungarisse üle viia ega saa ennast seal taotletavas vormis registreerida. Kohtu hinnangul saab Ungari kehtivate õigusnormide kohaselt äriregistrisse kanda üksnes 2006. aasta seaduse nr V §-des 24–29 loetletud andmed ja seega ei saa õiguseellasena nimetada äriühingut, mis ei ole Ungari äriühing.

13

VALE Építési kaevas edasi Legfels?bb Bíróságle (Riigikohus), nõudes avalduse rahuldamata jätmise kandemääruse tühistamist ja tema äriregistrisse kandmise kohustuse seadmist. Ta väidab, et vaidlustatud kandemäärus rikub ELTL artiklite 49 ja 54 vahetult kohaldatavaid sätteid.

14

Ta väidab selles osas, et kõnealuses kandemääruses eiratakse olulist erinevust esiteks äriühingu asukoha rahvusvahelise üleviimise, mis ei too kaasa kohaldatava õiguse muutumist, ja teiseks äriühingu rahvusvahelise ümberkujundamise vahel. Euroopa Kohus olevat aga tema väitel seda erinevust selgelt tunnistanud 16. detsembri 2008. aasta otsuses kohtuasjas C-210/06: Cartesio (EKL 2008, lk I-9641).

15

Eelotsusetaotluse esitanud kohus kinnitas F?városi ítéltábla hinnangut ning märkis, et teise liikmesriigi – konkreetsel juhul Itaalia Vabariigi – õiguse alusel asutatud äriühingu asukoha üleviimist nii, et see äriühing asutatakse Ungari õiguse alusel uuesti, viidates selle Itaalia õiguseellasele, nagu seda nõuab VALE Építési, ei ole Ungari õiguse kohaselt lubatud käsitada ümberkujundamisena, sest ümberkujundamist käsitlevaid siseriiklikke sätteid kohaldatakse ainult riigisiseste olukordade suhtes. Tal on siiski kahtlusi selliste õigusnormide kooskõla osas asutamisvabadusega, kuigi ta rõhutab seejuures, et käesolev kohtuasi erineb kohtuasjast, milles tehti eespool viidatud kohtuotsus Cartesio, sest käesoleval juhul on tegemist äriühingu asukoha üleviimisega, mille puhul kohaldatav siseriiklik õigus muutub, kuid mis säilitab õigusvõime, st piiriülese ümberkujundamisega.

16

Neil asjaoludel otsustas Legfels?bb Bíróság kohtumenetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1.

Kas vastuvõttev liikmesriik peab arvesse võtma [ELTL artikleid 49 ja 54], kui teises liikmesriigis (päritoluriik) asutatud äriühing viib oma asukoha üle vastuvõtvasse liikmesriiki ning ta kustutatakse sel põhjusel päritoluliikmesriigi äriregistrist, kui äriühingu osanikud sõlmivad uue asutamislepingu kooskõlas vastuvõtva riigi õigusega ja kui äriühing palub ennast kanda vastuvõtva liikmesriigi äriregistrisse nimetatud riigi õiguse alusel?

2.

Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kas [ELTL artikleid 49 ja 54] tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus (vastuvõtva) liikmesriigi õigusaktid või tavad, mis välistavad teises liikmesriigis (päritoluliikmesriik) õiguspäraselt asutatud äriühingu õiguse viia oma asukoht üle vastuvõtvasse riiki ja seal jätkata oma tegevust selle riigi õiguse kohaselt?

3.

Kas teisele küsimusele vastamisel on oluline arvesse võtta põhjust, miks vastuvõttev liikmesriik keeldub kandeavalduse esitanud äriühingut äriregistrisse kandmast, täpsemalt:

—

asjaolu, et vastuvõtvas riigis esitatud asutamislepingus nimetab kandeavalduse esitanud äriühing

oma õiguseellasena päritoluliikmesriigis asutatud ja sama liikmesriigi äriregistrist kustutatud äriühingut ning taotleb kõnealuse eellase kui oma õiguseellase kohta kande tegemist vastuvõtva riigi äriregistrisse ja

—
seda, kas äriühingu ühendusesisese rahvusvahelise ümberkujundamise korral on vastuvõttev riik äriühingu äriregistrisse kandmise avalduse läbivaatamisel kohustatud võtma arvesse akti, millega päritoluliikmesriik tegi asukoha üleviimise kohta kande oma äriregistrisse, ja kui see nii on, siis millises ulatuses?

4.

Kas vastuvõtval liikmesriigil on õigus ühendusesisest rahvusvahelist ümberkujundamist läbiviiva äriühingu poolt selles riigis esitatud kandeavalduse läbivaatamisel kohaldada äriühingute siseriiklikku ümberkujundamist reguleerivaid siseriiklikke õigusnorme, see tähendab nõuda äriühingult, et viimane täidaks kõik tingimused, mis selle riigi siseriiklikus õiguses kehtivad siseriiklikule ümberkujundamisele (näiteks bilansi koostamine ja varade inventuur), või on sellel riigil [ELTL artiklitest 49 ja 54] tulenevalt kohustus teha vahet ühendusesisese rahvusvahelise ümberkujundamise ja siseriikliku ümberkujundamise vahel, ning kui see on nii, siis millises ulatuses?”

Eelotsuse küsimused

Vastuvõetavus

17

Ühendkuningriigi valitsus viitab eelotsusetaotluse täielikule vastuvõetamatusele, väites et eelotsuse küsimused on oletuslikud. Nimelt peetakse tema arvates nendes küsimustes silmas piiriülese ümberkujundamise juhtu, samas kui eelotsusetaotlusest tulenevatel asjaoludel on põhjust asuda seisukohale, et kõne all olev õigustoiming ei kujuta endast piiriülest ümberkujundamist. EFTA järelevalveamet leiab, et kolmas ja neljas küsimus on vastuvõetamatud, sest õiguslikku raamistikku ei ole määratletud piisavalt üksikasjalikult, et Euroopa Kohtul oleks võimalik anda tarvilik vastus.

18

Uurimaks väidete, et eelotsusetaotlus on täies ulatuses vastuvõetamatu või et kolmas ja neljas küsimus on vastuvõetamatud, põhjendatust, tuleb meenutada väljakujunenud kohtupraktikat, mille kohaselt eeldatakse, et liidu õiguse tõlgendamist puudutavad küsimused, mis siseriiklik kohus on esitanud õiguslikus ja faktilises raamistikus, mille ta on määratlenud omal vastutusel ja mille täpsust Euroopa Kohus ei pea kontrollima, on asjakohased. Siseriikliku kohtu esitatud eelotsusetaotluse saab Euroopa Kohus jätta läbi vaatamata vaid siis, kui on ilmne, et liidu õiguse tõlgendamine, mida siseriiklik kohus palub, ei ole mingil viisil seotud põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega, või ka juhul, kui probleem on oletuslik või kui Euroopa Kohtule ei ole teada vajalikke faktilisi või õiguslikke asjaolusid, et anda talle esitatud küsimustele tarvilik vastus (22. juuni 2010. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-188/10 ja C-189/10: Melki ja Abdeli, EKL 2010, lk I-5667, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).

19

Käesoleval juhul puudutavad esitatud küsimused aga ELTL artiklite 49 ja 54 tõlgendamist seoses tegelikult toimuva kohtuvaidlusega, mis seondub VALE Építési kandmisega äriregistrisse. Lisaks

sellele ei paista eelotsusetaotluse esitanud kohtu poolne kõnealuse õigustoimingu määratlemine piiriülese ümberkujundamisena olevat põhjendamata, sest toimikust ilmneb, et Roomas äriregistri pidamise ülesandega ametiasutus kustutas VALE Costruzioni registrist, tehes pealkirja „Kustutamine ja asukoha üleviimine” alla kande, mille kohaselt „äriühing on kolinud Ungarisse”.

20

Samal põhjusel ei ole Euroopa Kohtul siseriiklike kohtute ja Euroopa Kohtu vahelise ülesannete selge jaotuse tõttu õigust teha järeldust VALE Costruzioni lõppemise kohta selle Rooma äriregistrist kustutamise tõttu. Neil asjaoludel ei saa taotletud tõlgendust pidada selliseks, mis ei ole mingil viisil seotud põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega.

21

Lõpetuseks on eelotsusetaotluses kirjeldatud piisavalt põhikohtuasja asjaolusid ning asjaomaseid õigusnorme, võimaldades nii Euroopa Kohtul mõista eelotsuse küsimuste sisu ja ulatust, et anda neile tarvilik vastus.

22

Eelnevast tulenevalt tuleb eelotsusetaotlust ning sellega esitatud küsimusi pidada vastuvõetavateks.

Sisulised küsimused

Kaks esimest küsimust

23

Oma kahe esimese küsimusega, mida on sobilik uurida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada saada, kas ELTL artikleid 49 ja 54 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus siseriiklikud õigusnormid, mis näevad siseriikliku õiguse alusel asutatud äriühingute puhul küll ette ümberkujundamise võimaluse, kuid ei võimalda teise liikmesriigi õiguse alusel asutatud äriühingul end ümber kujundada siseriikliku õiguse kohaseks äriühinguks sellise äriühingu asutamise kaudu.

– ELTL artiklite 49 ja 54 kohaldamisala

24

Seoses küsimusega, kas sellised õigusnormid kuuluvad ELTL artiklite 49 ja 54 kohaldamisalasse, on oluline meenutada, et Euroopa Kohus sedastas 13. detsembri 2005. aasta otsuse kohtuasjas C-411/03: SEVIC Systems (EKL 2005, lk I-10805) punktis 19, et piiriülese ümberkujundamise toimingud kuuluvad põhimõtteliselt majandustegevuse alla, mille puhul liikmesriigid on kohustatud järgima asutamisvabadust.

25

Ungari ja Saksamaa valitsus, Iirimaa ning Ühendkuningriigi valitsus väidavad aga, et sellised õigusnormid ei kuulu ELTL artiklite 49 ja 54 kohaldamisalasse, sest piiriülese ümberkujundamise korral asutatakse vastuvõtvast liikmesriigis äriühing, mida aga ei juhtu kohtuasjas SEVIC Systems kõne all olnud piiriülese ühinemise korral.

26

Selle väitega ei saa nõustuda.

27

Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt eksisteerib siseriikliku õiguskorra alusel asutatud äriühing küll üksnes siseriikliku õiguse kaudu, mis reguleerib selle asutamist ja tegevust (vt 27. septembri 1998. aasta otsus kohtuasjas 81/87: Daily Mail and General Trust, EKL 1998, lk 5483, punkt 19, ja eespool viidatud kohtuotsus Cartesio, punkt 104).

28

Samuti on selge, et vastavalt ELTL artiklile 54 ja kuna liidu õiguses ei ole ühtselt määratletud äriühinguid, millel on asutamisõigus vastavalt üheainsa seose kriteeriumile, mis määrab kindlaks, millise riigi õigus on äriühingu suhtes kohaldatav, siis kujutab küsimus, kas ELTL artikkel 49 on kohaldatav äriühingu suhtes, kes tugineb sellest artiklist tulenevale põhivabadusele, endast küsimust, mis tuleb lahendada eelnevalt ning millele liidu õiguse hetkeseisu arvestades saab vastata vaid kohaldamisele kuuluva siseriikliku õiguse alusel (29. novembri 2011. aasta otsus kohtuasjas C-371/10, EKL 2011, lk I-12273, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika).

29

Lõpuks on liikmesriigi pädevuses kahtlematult seega määratleda nii see, milline peab olema äriühingu seos liikmesriigiga, et teda saaks käsitada vastava riigi õigusnormide kohaselt asutatud äriühinguna, kes saab sellest tulenevalt kasutada asutamisvabadust, kui ka see, millise seose olemasolu on nõutav hiljem niisuguse staatuse säilimiseks (eespool viidatud kohtuotsus Cartesio, punkt 110, ja National Grid Indus, punkt 27).

30

Sellisest väljakujunenud kohtupraktikast tulenevate juhiste alusel tuleb märkida, et ELTL artiklitest 49 ja 54 tulenev võimalik kohustus lubada piiriülest ümberkujundamist ei piira seda käesoleva kohtuotsuse punktis 29 viidatud vastuvõtva liikmesriigi pädevust ega viimase õigust määrata kindlaks piiriülese ümberkujundamise tagajärjel asutatud äriühingu asutamise ja tegevuse suhtes kohaldatavad eeskirjad.

31

Nimelt, nagu tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktis 27 viidatud kohtupraktikast, kuulub selline äriühing selgelt üksnes vastuvõtva liikmesriigi siseriikliku õiguse kohaldamisalasse, mis reguleerib nõutavat seost ja äriühingu asutamist ja tegevust.

32

Nii tuleb järeldada, et eespool viidatud kohtuotsuse Cartesio punkti 112 lõpus kasutatud väljendit „kuivõrd teise liikmesriigi õigus seda võimaldab” ei saa mõista nii, et sellega soovitakse välistada vastuvõtva liikmesriigi äriühingu ümberkujundamist käsitlevad õigusnormid EL toimimise lepingu asutamisevabadust käsitlevate sätete kohaldamisalast, vaid seda tuleb käsitada nii, et see väljendab lihtsat kaalutlust, et konkreetse siseriikliku õiguskorra alusel asutatud äriühing eksisteerib üksnes siseriikliku õiguse kaudu, mis „võimaldab” nii äriühingu asutada, kui selleks ette nähtud tingimused on täidetud.

Eelnevaga arvestades tuleb teha järeldus, et siseriiklikud õigusnormid, mis näevad siseriikliku õiguse alusel asutatud äriühingute puhul küll ette ümberkujundamise võimaluse, kuid ei võimalda teise liikmesriigi õiguse alusel asutatud äriühingul end ümber kujundada, kuuluvad ELTL artiklite 49 ja 54 kohaldamisalasse.

– Asutamisvabaduse piirangu olemasolu ja selle võimalik õigustatus

Seoses asutamisvabaduse piirangu olemasoluga tuleb meenutada, et asutamise mõiste aluslepingu nende sätete tähenduses, mis käsitlevad asutamisvabadust, tähendab määramata aja jooksul vastuvõtvast liikmesriigis püsiva tegevuskoha kaudu majandustegevuse tegelikku teostamist. See eeldab seega kõnealuse äriühingu tegelikku kohalolu ning majandustegevuse tegelikku teostamist selles liikmesriigis (12. septembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-196/04: Cadbury Schweppes ja Cadbury Schweppes Overseas, EKL 2006, lk I-7995, punkt 54 ja seal viidatud kohtupraktika).

Käesoleval juhul ei ole Euroopa Kohtus toimuva menetluse raames selgunud asjaolusid, mis viitaksid sellele, et VALE Építési tegutseb üksnes Itaalias ning ei kavatse tegelikult Ungaris tegutsema hakata; seda asjaolu peab eelotsusetaotluse esitanud kohus siiski kontrollima.

Tuleb asuda seisukohale, et kuivõrd põhikohtuasjas kõne all olevad siseriiklikud õigusnormid näevad ette üksnes sellise äriühingu ümberkujundamise, millel on juba asjaomases liikmesriigis asukoht, siis nähakse nende õigusnormidega ette äriühingute erinev kohtlemine vastavalt sellele, kas tegemist on siseriikliku või piiriülese ümberkujundamisega, mis pärseb teistes liikmesriikides asutatud äriühingute poolt aluslepingus sätestatud asutamisvabaduse teostamist ning kujutab seega piirangut ELTL artiklite 49 ja 54 tähenduses (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsus SEVIC Systems, punktid 22 ja 23).

Seoses kõnealuse piirangu võimaliku õigustatusega on küll tõsi, et Euroopa Kohus tunnistas eespool viidatud kohtuotsuse SEVIC Systems punktis 27, et piiriülene ühinemine toob kaasa spetsiifilisi probleeme, mis see kehtib ka piiriülese ümberkujundamise puhul. Nimelt eeldab selline ümberkujundamine kahe siseriikliku õiguse järjestikust kohaldamist.

Kohe alustuseks tuleb tuvastada, et erinevat kohtlemist vastavalt sellele, kas tegemist on piiriülese või siseriikliku ümberkujundamisega, ei saa õigustada liidu teise õiguse eeskirjade puudumine. Nimelt tuleb meenutada, et kuigi sellised eeskirjad on kahtlemata kasulikud piiriülese ümberkujundamise hõlbustamiseks, ei saa nende olemasolu seada ELTL artiklites 49 ja 54 ette nähtud asutamisvabaduse kasutamise eeltingimuseks (vt piiriülest ühinemist puudutavas eespool viidatud kohtuotsus SEVIC Systems, punkt 26).

Seoses õigustatusega selliste ülekaalukate üldiste huvidega, nagu võlausaldajate, vähemusaktsionäride ja töötajate huvide kaitse ning maksukontrolli tõhususe ja äritehingute aususe tagamine, on selge, et need võivad õigustada asutamisvabadust piiravat meetet tingimusel, et selline meede on taotletavate eesmärkide saavutamiseks sobiv ja ei lähe kaugemale sellest, mis on eesmärkide saavutamiseks vajalik (eespool viidatud kohtuotsus SEVIC Systems, punktid 28 ja 29).

40

Käesoleval juhul aga selline õigustus puudub. Nimelt keelab Ungari õigus üldiselt piiriülese ümberkujundamise, mille tagajärjel on selliste toimingute tegemine võimatu, samas kui käesoleva kohtuotsuse punktis 39 viidatud huvid ei ole ohus. Igal juhul läheb selline keeld kaugemale sellest, mis on vajalik kõnealuste huvide kaitse eesmärgi saavutamiseks (vt piiriülest ühinemist puudutavas eespool viidatud kohtuotsus SEVIC Systems, punkt 30).

41

Neil asjaoludel tuleb kahele esimesele küsimusele vastata, et ELTL artikleid 49 ja 54 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus siseriiklikud õigusnormid, mis näevad siseriikliku õiguse alusel asutatud äriühingute puhul küll ette ümberkujundamise võimaluse, kuid ei võimalda üldiselt teise liikmesriigi õiguse alusel asutatud äriühingut ümber kujundada siseriikliku õiguse kohaseks äriühinguks sellise äriühingu asutamise kaudu.

Kolmas ja neljas küsimus

42

Oma kolmanda ja neljanda küsimusega, mida on sobilik uurida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada saada, kas ELTL artikleid 49 ja 54 tuleb piiriülese ümberkujundamise kontekstis tõlgendada nii, et vastuvõttev liikmesriik võib kindlaks määrata sellise toimingu suhtes kohaldatava siseriikliku õiguse ja kohaldada seega siseriiklikku ümberkujundamist käsitlevaid siseriiklikke õigusnorme, mis reguleerivad äriühingu asutamist ja tegevust, nagu näiteks bilansi ja varade inventuuri koostamise nõudeid. Täpsemalt soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus teada saada, kas vastuvõttev liikmesriik võib piiriülese ümberkujundamise puhul keelduda tegemast kannet „õiguseellase” kohta, kui selline kanne äriregistris on ette nähtud siseriikliku ümberkujundamise korral, ning kas ja millises ulatuses peab ta äriühingu registreerimisel arvesse võtma päritoluliikmesriigi ametiasutuste koostatud dokumente.

43

Selles osas tuleb esiteks meenutada, et kuivõrd liidu teisene õigus ei näe käesoleval hetkel ette piiriülese ümberkujundamise erieeskirju, siis saavad sellise toimingu tegemist lubavad õigusnormid sisalduda üksnes siseriiklikus õiguses, st päritoluliikmesriigi õiguses, mille kohaldamisalasse kuulub ümberkujundamise sooviga äriühing, ning vastuvõtva liikmesriigi õiguses, mille kohaldamisalasse kuulub äriühing pärast ümberkujundamist.

44

Piiriülese ümberkujundamise läbiviimiseks on nimelt ja nagu see nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 37 vajalik kahe siseriikliku õiguse järjestikune kohaldamine selle õigustoimingu suhtes.

45

Teiseks, ehkki ELTL artiklites 49 ja 54 ei saa tuletada täpseid eeskirju, millega saaks asendada siseriiklikud õigusnormid, ei jää viimaste kohaldamine välja kõnealuste ELTL artiklite alusel toimuva kontrolli alt.

46

Nimelt, nagu tuleneb kahele esimesele küsimusele antud vastusest, kohustavad ELTL artiklid 49 ja 54 liikmesriiki, kes on siseriikliku õiguse alusel asutatud äriühingutele ette näinud ümberkujundamise võimaluse, andma selle sama võimaluse teise liikmesriigi õiguse alusel asutatud äriühingule, kes soovib end ümber kujundada esimese liikmesriigi õiguse kohaseks äriühinguks.

47

Sellest tulenevalt tuleb siseriiklikke õigusnorme kohaldada seda kohustust järgides ELTL artiklite 49 ja 54 kohaselt.

48

Selles osas on sobilik meenutada, et arvukates valdkondades on välja kujunenud kohtupraktika, mille kohaselt tuleb liidu asjaomast küsimust reguleerivate õigusnormide puudumisel näha iga liikmesriigi siseriiklikus õiguskorras ette õigussubjektidele liidu õigusest tulenevate õiguste kaitse tagamise üksikasjalik kord; seda siiski tingimusel, et see ei ole ebasoodsam sarnaste riigisiseste olukordade suhtes kohaldatavast korrast (võrdväarsuse põhimõtte) ega muuda liidu õiguskorrast tulenevate õiguste kasutamist tegelikult võimatuks või ülemäära raskeks (tõhususe põhimõtte) (vt selle kohta alusetult saadu tagastamist puudutavas 22. oktoobri 1998. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-10/97 kuni C-22/97: IN. CO. GE.'90 jt, EKL 1998, lk I-6307, punkt 25; haldusõigust puudutavas 7. juuni 2007. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-222/05 kuni C-225/05: van der Weerd jt, EKL 2007, lk I-4233, punkt 28; liikmesriigi lepinguvälist vastutust puudutavas 24. märtsi 2009. aasta otsus kohtuasjas C-445/06: Danske Slagterier, EKL 2009, lk I-2119, punkt 31, ja maksusoodustuse saamiseks tõendi esitamise nõuet puudutavas 30. juuni 2011. aasta otsus kohtuasjas C-262/09: Meilicke jt, EKL 2011, lk I-5669, punkt 55 ja seal viidatud kohtupraktika).

49

Tuleb aga märkida, et sellise kohtupraktika aluseks olev loogika toimib ka põhikohtuasja juriidilise konteksti puhul. Nimelt on õigussubjektil, nagu käsitletud kohtupraktikas, liidu õiguskorrast tulenev õigus, konkreetsel juhul piiriülese ümberkujundamise õigus, mille kasutamine sõltub liidu tasandil ette nähtud eeskirjade puudumisel siseriikliku õiguse kohaldamisest.

50

Selles osas tuleb märkida, et see, et vastuvõttev liikmesriik määrab kindlaks kohaldatavad siseriiklikud õigusnormid, mis võimaldavad piiriülest ümberkujundamist läbi viia, ei sea iseenesest kahtluse alla ELTL artiklites 49 ja 54 tulenevate kohustuste täidetust.

51

Nimelt on selge, et piiriülene ümberkujundamine peadib vastuvõttvas liikmesriigis äriühingu asutamisega selle liikmesriigi õiguse alusel. Siseriikliku õiguskorra alusel asutatud äriühing eksisteerib aga üksnes siseriikliku õiguse kaudu, mis reguleerib selle asutamist ja tegevust (vt eespool viidatud kohtuotsus Daily Mail and General Trust, punkt 19, ja eespool viidatud kohtuotsus Cartesio, punkt 104).

52

Seega ei saa käesoleval juhul Ungarile ette heita seda, et ta kohaldab oma siseriiklikku ümberkujundamist käsitlevaid siseriiklikke õigusnorme, mis reguleerivad äriühingu asutamist ja tegevust, nagu näiteks bilansi ja varade inventuuri koostamise nõudeid.

53

Kolmandaks tuleb seoses eelotsusetaotluse esitanud kohtu kahtlustega, mis puudutavad põhikohtuasjas kõne all oleva toimingute tegemist, selgelt välja tuua kohustused, mis tulenevad võrdväarsuse ja tõhususe põhimõtetest, mis moodustavad siseriikliku õiguse kohaldamise raamistiku.

54

Seoses esiteks võrdväarsuse põhimõttega tuleb märkida, et selle põhimõtte alusel ei pea liikmesriik kohtlema piiriüleseid toiminguid soodsamalt kui siseriiklikke toiminguid. See põhimõte nõuab üksnes seda, et siseriiklikus õiguses õigussubjektidele liidu õigusest tulenevate õiguste kaitse tagamiseks ette nähtud kord ei tohi olla ebasoodsam sarnaste riigisiseste olukordade suhtes kohaldatavast korrast.

55

Seega, kui liikmesriigi õigusnormides on siseriikliku ümberkujundamise puhul nõutav range õigus- ja majandusjärglus ümberkujundamist taotleva eelneja äriühingu ja ümberkujundatud järglasest äriühingu vahel, siis võib sellise nõude esitada ka piiriülese ümberkujundamise korral.

56

Seevastu ei ole võrdväarsuse põhimõttega kooskõlas liikmesriigi ametiasutuse keeldumine teha piiriülese ümberkujundamise korral äriregistrisse kanne päritoluliikmesriigi äriühingu kui ümberkujundatud äriühingu „õiguseellase” kohta, kui selline kanne eelneja äriühingu kohta tehakse siseriikliku ümberkujundamise korral. Selles osas tuleb märkida, et „õiguseellase” kohta käiv kanne äriregistris võib olenemata sellest, kas tegu on siseriikliku või piiriülese ümberkujundamisega, olla tarvilik eeskätt selleks, et teavitada ümberkujundatava äriühingu võlausaldajaid. Lisaks ei ole Ungari valitsus esitanud ühtegi põhjust, mis õigustaks sellise kande reserveerimist siseriiklikele ümberkujundamistele.

57

Seega on võrdväarsuse põhimõttega vastuolus see, et Ungari äriregistrisse keelduti tegemast kannet VALE Costruzioni kui „õiguseellase” kohta.

58

Seoses teiseks tõhususe põhimõttega tõusetub käesolevas kohtuasjas küsimus selle kohta, millist tähtsust peab vastuvõttev liikmesriik omistama kandeavalduse menetlemise raames

päritoluliikmesriigi ametiasutuste dokumentidele. Põhikohtuvaidluse kontekstis seondub see küsimus hinnanguga, mille Ungari ametiasutus peab andma küsimusele, kas VALE Costruzioni on katkestanud seose Itaalia õigusega vastavalt selles ette nähtud tingimustele, säilitades samas oma õigusvõime, millest tulenevalt ta saab end ümber kujundada Ungari õiguse kohaseks äriühinguks.

59

Kuigi see hinnang kujutab endast vältimatult vajalikku seost päritoluliikmesriigi registrimenetluse ja vastuvõtva liikmesriigi registrimenetluse vahel, on siiski tõsi, et liidu õiguses ette nähtud eeskirjade puudumisel reguleerivad registrimenetlust vastuvõtvas liikmesriigis selle riigi õigusnormid, mis määravad nii põhimõtteliselt kindlaks ka tõendid, mis tuleb ümberkujundamist taotleval äriühingul esitada selle kohta, et on täidetud liidu õigusega kooskõlas olevad ning päritoluliikmesriigi poolt selleks nõutavad tingimused.

60

Vastuvõtva liikmesriigi ametiasutuste tava, mille kohaselt keeldutakse üldiselt arvestamast registrimenetluse raames päritoluliikmesriigi ametiasutuste koostatud dokumentidega, võib aga seada ümberkujundamist taotleva äriühingu olukorda, kus tal on võimatu tõendada, et ta on tõepoolest täitnud päritoluliikmesriigi poolt seatud nõuded, seades sel moel ohtu äriühingu algatatud piiriülese ümberkujundamise lõpuleviimise.

61

Sellest tuleneb, et vastuvõtva liikmesriigi ametiasutused on tõhususe põhimõttest tulenevalt kohustatud võtma äriühingu esitatud kandeavalduse läbivaatamise raames nõuetekohaselt arvesse päritoluliikmesriigi ametiasutuste koostatud dokumente, mis tõendavad, et see äriühing on tõepoolest täitnud selle riigi poolt seatud tingimused (kui need tingimused on liidu õigusega kooskõlas).

62

Eelnevaga arvestades tuleb kolmandale ja neljandale küsimusele vastata, et ELTL artikleid 49 ja 54 tuleb äriühingu piiriülese ümberkujundamise kontekstis tõlgendada nii, et vastuvõttev liikmesriik võib kindlaks määrata sellise toimingu suhtes kohaldatava siseriikliku õiguse ja kohaldada seega siseriiklikku ümberkujundamist käsitlevaid siseriiklikke õigusnorme, mis reguleerivad äriühingu asutamist ja tegevust, nagu näiteks bilansi ja varade inventuuri koostamise nõudeid. Võrdväarsuse ja tõhususe põhimõtetega on siiski vastavalt vastuolus, kui vastuvõttev liikmesriik:

—

keeldub piiriülese ümberkujundamise korral tegemast kannet ümberkujundamist taotlenud äriühingu kui „õiguseellase” kohta, kui selline kanne eelneja äriühingu kohta tehakse äriregistrisse siseriikliku ümberkujundamise korral ja

—

keeldub võtmast äriühingu registreerimise menetluse raames nõuetekohaselt arvesse päritoluliikmesriigi ametiasutuste koostatud dokumente.

Kohtukulud

Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (kolmas koda) otsustab:

1.

ELTL artikleid 49 ja 54 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus siseriiklikud õigusnormid, mis näevad siseriikliku õiguse alusel asutatud äriühingute puhul küll ette ümberkujundamise võimaluse, kuid ei võimalda üldiselt teise liikmesriigi õiguse alusel asutatud äriühingut ümber kujundada siseriikliku õiguse kohaseks äriühinguks sellise äriühingu asutamise kaudu.

2.

ELTL artikleid 49 ja 54 tuleb äriühingu piiriülese ümberkujundamise kontekstis tõlgendada nii, et vastuvõttev liikmesriik võib kindlaks määrata sellise toimingu suhtes kohaldatava siseriikliku õiguse ja kohaldada seega siseriiklikku ümberkujundamist käsitlevaid siseriiklikke õigusnorme, mis reguleerivad äriühingu asutamist ja tegevust, nagu näiteks bilansi ja varade inventuuri koostamise nõudeid. Võrdväärsuse ja tõhususe põhimõtetega on siiski vastavalt vastuolus, kui vastuvõttev liikmesriik:

keeldub piiriülese ümberkujundamise korral tegemast kannet ümberkujundamist taotlenud äriühingu kui „õiguseellase” kohta, kui selline kanne eelneja äriühingu kohta tehakse äriregistrisse siseriikliku ümberkujundamise korral ja

keeldub võtmast äriühingu registreerimise menetluse raames nõuetekohaselt arvesse päritoluliikmesriigi ametiasutuste koostatud dokumente.

Allkirjad

(*1) Kohtumenetluse keel: ungari.